

AGUSTÍ VEHÍ, UNA REVELACIÓ FASCINANT

Una lloança de l'obediència del policia a la llei i a la justícia, una lliçó vertaderament exportable als cossos i forces de seguretat coetanis, que podrien prendre una bona mostra de Santgenís i de la seva recerca de la veritat. Això pot ser derivat del fet que Vehí sigui sotsinspector de la Guàrdia Urbana de Figueres

Text: **Sebastià Bennasar**
ballaruga@hotmail.com

La novel·la negra en català, en els darrers temps, està passant per un extraordinari moment de forma pel que fa a la qualitat dels autors i a la varietat de propostes que ens arriben. De cada vegada hi ha més autors de casa nostra que es dediquen al gènere, de cada vegada les novel·les tenen una major qualitat i hi ha més interès i lectors per llegir obres produïdes originàriament en català -tot i que la moda sueca continua situant els autors nòrdics molt per sobre en les llistes de vendes. Una de les circumstàncies que han contribuït a la consolidació i creació d'autors ha estat la presència del premi Ferran Canyameres, que atorga l'Òmnium Cultural de Terrassa i que any rere any ens està aportant sor-

preses notables, la darrera de les quals ha estat *Abans del silenci*, d'Agustí Vehí (Figueres, 1958)

La novel·la de Vehí ens planteja un cas ben curiós i una investigació atípica. En el decurs de la retirada de l'exèrcit republicà cap a França es van produint una sèrie de crims que sempre tenen com a víctimes dones molt joves que exerceixen la prostitució a canvi de menjar en un territori i una època on les necessitats bàsiques no estaven cobertes ni prop fer-

s'hi. Les primeres morts es produeixen a Barcelona i després, a mesura que es va produint la desfeta de la República, a Girona i Figueres.

Dos policies de la República, un comissari de tercera categoria i el seu xòfer, intentaran esbrinar fins al final qui s'amaga al darrere de l'autoria d'aquests crims tan salvatges. La grandesa de la novel·la és veure com Joaquim Santgenís, el protagonista del llibre, es manté fidel fins al darrer moment als ideals de la República i com compleix la seva obligació fins al darrer moment. L'obsessió de Santgenís no és matar el criminal a qualsevol cuneta sinó portar-lo davant de les autoritats, siguin quines siguin, si és que encara poden existir autoritats en una desfeta com la del 1939.

Vehí ha sabut crear alguns personatges de primer ordre que apareixen tan sols dibuixats en la novel·la (es troben a faltar algunes pàgines més, però supòs que això és inherent a les característiques del premi, ja que no s'hi poden superar les 130 pàgines),

La novel·la de Vehí ens planteja un cas ben curiós i una investigació atípica

però sobretot ha aconseguit crear un ambient formidable. Passar per les pàgines del llibre suposa transitar per la Barcelona dels bombardeigs i acompanyar a la retirada cap a França com si hom estàs allà mateix. El trajecte en cotxe per la carretera cap a Girona i després a Figueres, amb el màuser a punt i les ràfegues de l'aviació franquista, posa els pèls de punta, i arriba un moment que fins i tot el llibre fa olor de lleties bullides.

L'autor ha aconseguit, en aquesta obra, fer una lloança de l'obediència del policia a la llei i a la justícia, que és una lliçó vertaderament exportable als cossos i forces de seguretat coetanis, que podrien prendre una bona mostra de Santgenís i de la seva recerca de la veritat. Això pot ser derivat del fet que a més a més d'historiador, Agustí Vehí sigui

sotsinspector de la Guàrdia Urbana de Figueres.

Abans del silenci ha estat publicada per Pagès Editors -per cert, l'editorial podria fer un esforç major en el disseny de les portades i en la correcció i distribució i compta amb un altre afegit notable: el coneixement profund de la retirada i de les unitats que hi varen intervenir des del vessant històric que ajuda a fer creïble i versemblant el vessant novel·lístic. Amb aquesta novel·la, Agustí Vehí ha aconseguit fer un gir més en la novel·lística negra catalana i conjuguar de manera brillant la investigació policíaca amb la novel·la històrica, i per primera vegada durant els anys de la Guerra Civil. Així mateix, cal explicar que *Abans del silenci* podria ser una extraordinària pel·lícula. El material primigeni ja hi és. Regalo la idea a productors i directors.

Abans del silenci
Agustí Vehí

Pagès Editors, Lleida, 2009
158 Pàg / 14 €

EL PA DIVÍ DE CADA DIA

Text: **Pere Perelló**
pereperelloster@gmail.com

De Walth Withman ençà, passant per Arthur Cravan, Mina Loy, James Joyce, Ezra Pound, Marian Moore, Dylan Thomas, ee cummings, els poetes *beatnicks* i tants d'altres, la llengua anglesa ha assolit alliberar la poesia occidental de les rígides faixes retòriques i formals tradicionalment i canònicament prescrites per l'herència llatina. El nou ordre imperial -hostatjat en un idioma mal·leable i esmunyedís com poc- engega una nova poesia. Així, la diferència entre la bona poesia anglosaxona i la bona poesia continental és la mateixa que hi ha entre el jazz i la música dodecafònica. El cant del gall de la celebració enfront del vol de l'òliba

Un quotidià on fantasia i necessitat, sagrat i profà, plaer i dolor s'entremesclen homogèniament

de la deconstrucció. Potser *Howl*, d'Allen Ginsberg, en sigui el seu model més paradigmàtic. També la banalització del fins aleshores considerat com a sacre engega una nova sacralitat, ben arrelada a la terra, com volia Nietzsche; i així, la platònica caverna continental pot somiar-se com una infinita i brunzent planura de sorra abrusada pel sol nord-americà. La globalització de l'ètica del protestantisme té això i, ens agradi o no, ja no hi ha marxa enrere.

Per això, la recent traducció al català d'aquesta obra de Leroy Cadwell -Ralph Nelson al passaport, un veí de Deia nascut el 1940 a San Francisco- la primera edició de la qual veié la llum el 1975 a l'impremta de Tomàs Graves, suposa tota una alenada ultramuntanal per a aquest català nostrat al qual llevat d'algunes excepcions -Rosselló-Pòrcel, Blai Bonet...- tant li costa trobar unes contorsions i passos de dansa

prou gràcils com per poder permetre's prescindir de l'aparell retòric de la tradició llatina.

La poesia de Cadwell celebra un quotidià on fantasia i necessitat, sagrat i profà, plaer i dolor s'entremesclen homogèniament en l'experiència del poeta, en són el seu pa diari, al qual no transcendeixen sinó en el fet de poetitzar-lo: l'ocell en la farina del forner. "Un poeta passeja pensant en veu alta / com els avis amb abric / que es veuen als bars de mala mort / mormolant doblegats sobre els ous frits. / Però el poeta ho escriu".

Però més enllà d'això diríem, fins i tot, que per a Cadwell, la tasca del poeta, en una inversió de la lírica clàssica que ja trobem anunciada en els romàntics an-

glesos i exacerbada en els *beatnicks*, més que transcriure-la, és bastir una experiència que ja de per si sigui poètica: el viatge, l'excés, l'aventura..., "a passejar per North Beach, la boira que ve del mar, / els llums de Broadway i els anunciants dels locals de *striptease*, / la fortor

de les botiguetes italianes del carrer Columbus, / Nashville Skyline i el cos de la cosina Vera al cap...". Una experiència que ell, viatger incansable, de ben segur ha viscut. I on déus i dimonis no són altra cosa que els propis desitjos i pors reflectits i disseminats sobre el polièdric mirall de qualsevol ciutat: "Al porc de Déu en persona li agrada udolar, remenar / les potes sota la llum de la lluna. Acota't, / lluna, deixa'm fregar-te i xuclar-te, /

obrir-te i perforillar-te. / Sóc jo, el porc de Déu en persona".

Tot plegat una poesia lliure i alliberadora, on les paraules suen, lubriquen, ploren, s'enamoren, s'entendriuen i s'esbotzen de rialles. Paraules vives que vagaregen per les cruïlles d'una existència que no renuncia a res, llevat d'aturar-se: "Encara són aquí, aquests dos, Parmènides i Zenó? / ... / Va, doncs els engegaré cap a casa amb paraules". La quotidiana transgressió que transcendeix la banalitat de l'experiència tot covant-hi aquests ocells nòmades que, tanmateix, han trobat bon niu en l'incertada traducció de Maria Antònia Socas i Isabel Olid. Poesia de l'experiència que a més, és experiència de poesia, de la de debò. Molt més que recomanable.

Un gorrió a la farina del forner
Leroy Cadwell / Traducció de Maria Antònia Socas i Isabel Olid

Edicions Documenta Balear, Palma, 2009
80 Pàg / 10 €